

आदरणीय गाउँसभा अध्यक्षज्यू,

गाउँसभा सदस्य ज्यूहरु, सभाका सचिव, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरु, संचारकर्मी, सुरक्षाकर्मी लगायत उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरुलाई विजयनगर गाउँपालिकाको दोस्रो गाउँसभाको सातौँ अधिवेशनको यस गरिमामय बैठकमा हार्दिक स्वागत तथा अभिवादन व्यक्त गर्न चाहान्छु ।

विजयनगर गाउँपालिकाको यस गरिमामय सभामा आ.व.२०८२।०८३ को नीति, कार्यक्रम तथा बजेट प्रस्तुत गर्न पाउँदा मैले गौरवको अनुभूति गरेको छु ।

सर्वप्रथम, संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्था स्थापनाका विभिन्न कालखण्डमा जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने ज्ञात अज्ञात महान सहिदहरु प्रति उच्च सम्मानका साथ भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु । यस राजनीतिक यात्रामा अविराम आफुलाई समर्पण गरी आजको अवस्थासम्म ल्याइपुऱ्याउन नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्नुहुने अग्रज तथा बेपत्ता नागरिक, घाइते, अपाङ्गका साथै आदरणीय बुवाआमा, दिदीबहिनी तथा दाजुभाइहरु प्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्न चाहान्छु । नागरिकलाई आफ्नो इतिहास र स्वाभिमान, सङ्घर्ष र बलिदान, परिवर्तन र उपलब्धिप्रति गौरव बोध गराउन; स्थानीय सरकारप्रति थप आशा, भरोसा र विश्वास पैदा गर्न स्थानीय आवश्यकता र जनचाहनाअनुरूप गुणस्तरीय विकास निर्माणका गतिविधिमा वढोत्तरी ल्याउदै सुशासन कायम गर्न गाउँपालिका प्रतिवद्ध छ ।

आदरणीय सभाध्यक्ष महोदय,

विभिन्न जातजाति, भाषा, धर्म एवं सांस्कृतिक विविधतामा सम्पन्न गाउँपालिकालाई संस्थागत गरी राजनीतिक परिवर्तनको लाभ नागरिक समक्ष पुऱ्याउन निर्मित कानूनको चुस्त कार्यान्वयन, आवश्यक कानूनको निर्माण, जनशक्ति व्यवस्थापन, सेवा प्रवाह, विकास व्यवस्थापन लगायतका आधारभूत कार्यहरु सम्पन्न गरी “**कृषि, पर्यावरण, पर्यटन र पूर्वाधार: समृद्ध विजयनगरको आधार**”को दीर्घकालिन सौँच हासिल गर्न प्रयत्नशिल छौँ ।

अध्यक्ष महोदय

१. अव म विद्यमान प्रमुख समस्या तथा चुनौतीहरु प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहान्छु:

- क. नदिजन्य पदार्थको उपलब्धतामा भएको कठिनाई, बजार दरभाउमा आएको उतारचढाव लगायतका कारणबाट योजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक निर्माण सामग्रीको उपलब्धतामा चुनौती रहेको,
- ख. बजेट विनियोजन भई कार्यान्वयनको क्रममा रहेका कतिपय योजनाको Site Clearance नहुँदा कार्यान्वयनमा चुनौती देखा परेको,
- ग. आयको अनुमानलाई वस्तुगत, यथार्थपरक र बैज्ञानिक बनाई लक्षित सीमा हासिल गर्नु,
- घ. उपलब्ध कृषि योग्य भूमीको अधिकतम उपयोग गर्दै परम्परागत खेति प्रणालीमा आधुनिकीकरण एवं विविधिकरण मार्फत उत्पादन र उत्पादकत्वमा उल्लेख्य वृद्धि गर्ने गरी अमेरिकी सहयोग संस्था (G 2 G) सँगको साझेदारीमा सञ्चालित कार्यक्रमबाट साझेदार निकाय बाहिरिदा लक्षित योजना कार्यक्रम अलपत्र पर्नसक्ने देखिएको ।

अध्यक्ष महोदय,

२. उल्लिखित समस्या तथा चुनौतीहरुको सामना गर्न देहायबमोजिम प्रतिवद्धता प्रस्तुत गर्दछु:

- क. गाउँपालिकाले वनसँगको समन्वयमा नदिजन्य पदार्थ उत्खनन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कानूनमा सामयिक परिमार्जन गरी निर्माण सामग्रीको सहज उपलब्धता सुनिश्चित गर्न प्रदेश सरकारसँग पहल गर्ने,
- ख. यस आर्थिक वर्षमा रकम विनियोजन गरी कार्यान्वयन गरिने योजनाहरुमा Site clearance भए पश्चात मात्र ठेक्का व्यवस्थापन गर्न पहल कदमी गरिनेछ,
- ग. कृषि क्षेत्रका लक्षित कार्यक्रमहरु अलपत्र हुन नदिन गाउँपालिकाको आफ्नै श्रोत तथा अन्य साझेदार संस्थाहरुबाट प्राप्त सहयोगलाई कृषि क्षेत्रको व्यावसायीकरणका लागि परिचालन गरिनेछ ।

३. आदरणीय सभाध्यक्ष महोदय, देहायका आधारहरूमा आधारित रही प्रस्तुत नीति, कार्यक्रम तथा बजेट निर्माण गरिएको छः
- क. नेपालको संविधान,
 - ख. संघ, प्रदेश र विजयनगर गाउँपालिकाको आवधिक योजना,
 - ग. स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४,
 - घ. अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४
 - ङ. दिगो विकासका लक्ष्यहरू, २०१६-२०३०
 - च. स्थानीय तहको बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७८,
 - छ. संघीय र प्रदेश सरकारबाट विनियोजित आ.व. २०८२।०८३ को वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट,
 - ज. नीति कार्यक्रम सम्बन्धी सर्वपक्षिय छलफलमा प्राप्त सुझाव, सामाजिक सञ्जाल, ईमेल आदिबाट प्राप्त सुझाव तथा स्थानीय नागरिकको आवश्यकता र अपेक्षा,

आदरणीय अध्यक्ष महोदय, सभासदस्य ज्यूहरू,

४. आ.व. २०८२।०८३ को नीति, कार्यक्रम तथा बजेटका मुख्य उद्देश्यहरू प्रस्तुत गर्दछुः
- क. प्रतिफलयुक्त गुणस्तरीय भौतिक पूर्वाधारको निर्माण गर्ने,
 - ख. युवालाई उद्यमसँग आर्द्ध गर्दै रोजगारी सिर्जना गर्ने,
 - ग. शिक्षा, स्वास्थ्य लगायतका अन्य सामाजिक विकासका क्षेत्रको गुणात्मक सुधार गरी परिवर्तनको अनुभूति गराउने,
 - घ. कृषि तथा पशुपालन क्षेत्रमा लगानी बृद्धि गरी कृषि क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्व बृद्धि गर्ने,
 - ङ. गाउँपालिकाबाट प्रवाह हुने सबै प्रकारका सेवाहरूलाई जनमैत्री, प्रविधिमैत्री एवं सहभागितामूलक बनाई गाउँपालिका प्रतिको अपनत्व बृद्धि गर्दै सुशासन र सामाजिक न्याय कायम गर्न ।

अध्यक्ष महोदय,

५. माथिका उद्देश्यहरू हासिल गर्न आ.व. २०८२।०८३ को बजेटका निम्न प्राथमिकताहरू तय गरेको छु ।
- क. गुणस्तरीय पूर्वाधार विकास,
 - ख. शिक्षा, स्वास्थ्य र सामाजिक समावेशिकरण मार्फत दिगो विकास,
 - ग. कृषि, पशुपालन र मत्स्यपालन मार्फत् जीवनस्तरमा सुधार,
 - घ. सरसफाई, हरियाली प्रवर्द्धन तथा वातावरण संरक्षण,
 - ङ. साम्प्रदायिक सद्भाव कायम गर्दै मौलिक संस्कृति एवं सम्पदाको संरक्षण,
 - च. युवा लक्षित सीपमूलक तालिम मार्फत उद्यमशिलता प्रवर्द्धन एवं स्वरोजगारी सिर्जना ।

सभा अध्यक्ष महोदय,

अब म क्षेत्रगत रूपमा नीति, कार्यक्रम र त्यसलाई कार्यान्वय गर्ने बजेट प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहान्छुः

➤ आयतर्फः-

संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको आन्तरिक स्रोत समेतबाट कुल रु. ६६ करोड ४८ लाख ५६ हजार ७ सय २७ रुपैया मात्र प्राप्त हुने अनुमान गरेको छु ।

➤ व्ययतर्फः-

संघीय तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त सशर्त अनुदान तर्फका योजना तथा कार्यक्रमहरू तोकिए बमोजिम नै कार्यान्वयन हुने र समानीकरण, विशेष अनुदान, राजश्व बाँडफाँट तथा गाउँपालिकाको आन्तरिक स्रोतबाट प्राप्त हुने रकम चालु तथा पूँजित शिर्षकका विभिन्न योजना तथा कार्यक्रममा खर्च हुनेगरी कुल रु. ६६ करोड ४८ लाख ५६ हजार ७ सय २७ रुपैया मात्र विनियोजन प्रस्ताव गरेको छु ।

नोटः- आय र व्यय सम्बन्धी संक्षिप्त विवरण अनुसूचीमा उल्लेख गरिएको छ ।

१. आर्थिक विकास :

क) कृषि क्षेत्र :

१. गाउँपालिकाको आफ्नै श्रोत र साझेदार निकायसँगको सहकार्यमा परम्परागत कृषि प्रणालीलाई व्यवसायीक तथा आधुनिक प्रणालीमा रुपान्तरणका लागि आवश्यक ज्ञान, सीप तथा यान्त्रिकरण एवं सिंचाई पहुँच विस्तारमा विशेष जोड दिइनेछ,
२. रासायनिक मलको प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्न प्राङ्गारिक, हरियो मल एवं गड्यौला मलको प्रयोगलाई विशेष जोड दिदै माटोको उर्वराशक्तिमा सुधार गरिनेछ,
३. स्थानीय माटो सुहाउँदो उन्नत तथा हाइब्रिड जातका बीउहरु कृषकको खेत बारीमा पुर्‍याउन आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ,
४. वडा नं. १ र ५ मा मकै खेती, वडा नं. ३ र ४ मा बदाम खेती, वडा नं. ७ मा स्थानीय आलु र प्याज उत्पादन प्रवर्द्धन कार्यक्रमलाई प्रभावकारी ढंगले सञ्चालन गर्न थप प्रोत्साहित गरिनेछ,
५. व्यवसायिक रुपमा च्याउ खेती तथा बेमौसमी तरकारी खेती गर्ने कृषकहरुलाई प्रोत्साहित गर्न आवश्यक बीउ, विषादी अनुदानमा वितरण कार्यलाई निरन्तरता दिनुका साथै प्लास्टिक टनेल निर्माणलाई प्रोत्साहन गरिनेछ,
६. मौरी पालन कार्यक्रमलाई व्यवसायीक बनाउन मौरी पालक किसानलाई आवश्यक सहयोग गरिनेछ,
७. उल्लेखित नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनको लागि रु. ५० लाख विनियोजन गरेको छु ।

(ख) पशुपालन:

१. पशु (गाई, भैसी, भेडाबाख्रा, बंगुर....) पालनलाई व्यवसायीकता उन्मुख बनाउँदै दुग्धजन्य एवं मासुजन्य उत्पादनमा उल्लेख्य वृद्धि गरिनेछ,
२. व्यवसायीक रुपमा मत्स्यपालन गर्ने कृषकहरुलाई प्रोत्साहित गर्दै माछा उत्पादनमा गाउँपालिकालाई आत्मनिर्भर बनाइनेछ,
३. प्राकृतिक तथा कृत्रिम गर्भाधानको माध्यमबाट नश्ल सुधार गरी उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि गरिनेछ,
४. पशुपन्छीमा लाग्ने विभिन्न किसिमका रोगहरुको पहिचानका सञ्चालित पशु प्रयोगशालालाई प्रभावकारी ढंगले सञ्चालन गरी उपचारका लागि आवश्यक औषधि वितरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ,
५. रोगजन्य तथा विपतजन्य कारणबाट कृषकहरुलाई पर्ने असर, प्रभाव र क्षतिलाई न्यूनिकरण गर्न कृषिलाई बीमामा आवद्ध गर्दै लगिनेछ,
६. उल्लेखित नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि रु. ३५ लाख विनियोजन गरेको छु ।

(ग) पर्यटन/संस्कृती:

१. आ.व. २०८१/०८२ मै शिलन्यास भई निर्माण कार्यको थालनी भएको गाउँपालिकाको पहिचान र पर्यटकीय गन्तव्यको सम्भावना बोकेको “शंकरपुर तालको” निर्माणलाई निरन्तरता दिनेगरी वन तथा अन्य सरोकारवाला निकायसँग समन्वय गरिनेछ,
२. गाउँपालिका भित्र रहेका धार्मिक एवं पुरातात्विक सम्पदाको मर्मत, संभार एवं संरक्षण तथा स्थानीय आदिवासी जनजातीको भाषा संस्कृतिको संरक्षण, सम्बर्द्धन एवं प्रचारप्रसार मार्फत आन्तरिक पर्यटन प्रवर्द्धन गरिनेछ,
३. थारु संग्रहालय, होमस्टे लगायतका पर्यटकीय संरचनाहरुको कलात्मक ढंगले स्तरीकरण गरी गाउँपालिकाको पहिचानको रुपमा विकास गरिनेछ,
४. गाउँपालिका अन्तर्गतका विभिन्न बस्तीहरुलाई एकिकृत नमूना बस्तिको रुपमा विकास गर्न संघीय र प्रदेश सरकारसँग सहकार्य गरिनेछ,
५. यसका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

(घ) भूमि व्यवस्था तथा सहकारी:

१. लामो समयदेखि सम्पन्न हुन नसकेको भूमिहिन दलित, भूमिहिन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासी सम्बन्धी समस्या समाधान सम्बन्धी आधारभूत कार्य यसै आर्थिक वर्ष भित्रै सम्पन्न गर्नका लागि भूमिसम्बन्धी समस्या समाधान आयोगसँग अधिकतम समन्वय गरी आवश्यक प्रकृया अगाडी बढाउन जनशक्ति र श्रोतको अभाव हुन दिइनेछैन,
२. भूमिको उचित प्रयोग गर्न गाउँपालिकाबाट निर्मित भू-उपयोग योजनालाई समय सापेक्ष बनाई कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ,
३. सहकारी क्षेत्रमा सिर्जित समस्याहरूबाट गाउँपालिका स्थित सहकारीलाई प्रभावित हुन नदिन नियमित अनुगमन एवं नियमन गर्दै सहकारी संस्थामा आवद्ध सदस्यहरूको उद्यमशिलता विकास गरी उत्पादनमूलक क्षेत्रमा आवद्ध गरिनेछ,
४. सहकारी संस्थाहरूको क्षमता विकासका लागि मागमा आधारित तालिम सञ्चालन गरिनेछ,
५. भूमि व्यवस्थापन र सहकारी क्षेत्रको लागि एक मुष्ट रु. ३३ लाख विनियोजन गरेको छ।

१. सामाजिक विकास तर्फ:

क. स्वास्थ्य तर्फ:

१. १५ शैयाको आधारभूत स्वास्थ्य सेवा अस्पताललाई विशेषज्ञ सेवा सहित संचालन गरी स्वास्थ्य विमाको रिफरल सेन्टरको रूपमा विकास गर्न रु. १ करोड ५० लाख बजेट वनियोजन गरिएको छ,
२. ज्येष्ठ नागरिकको घरदैलोमा स्वास्थ्य सेवा संचालन, बाल स्वास्थ्य, पोषण, मातृ शिशु तथा किशोर-किशोरी, एवं अपाङ्गता भएका व्यक्तिको आधारभूत स्वास्थ्य सेवामा पहुँच सुनिश्चितताका लागि सम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्थाहरूको स्तरोन्नती गर्नुका साथै कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरूको क्षमता विकासका लागि आवश्यक तालिम सञ्चालन गरिनेछ,
३. सुरक्षित मातृव सेवालाई थप सुरक्षित र प्रभावकारी बनाई होम डेलिभरीलाई अन्त्य गर्न आधारभुत अस्पतालबाट Smart प्रसूति सेवा संचालन गरिनेछ,
४. नियमित खोप सेवालाई थप प्रभावकारी रूपमा संचालन गरी पूर्ण खोप दिगोपनालाई सुनिश्चित गरिनेछ,
५. कुष्ठरोग, क्षयरोग लगायतका दीर्घ रोग तथा अन्य सर्ने-नसर्ने रोगसँगै मानसिकको न्यूनिकरणका लागि विशेष सचेततामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ,
६. प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी तुल्याउन “व्यवस्थित परिवार:सुखी परिवार” का लागि परिवार कल्याण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ,
७. स्वास्थ्यसंस्थाबाट वितरण हुने औषधीजन्य सामग्रीको अभाव हुन नदिन आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ,
८. स्वास्थ्य सेवा तर्फका नीतिहरू कार्यान्वयन गर्न सशर्त अनुदान बाहेक रु. ७८ लाख ४४ हजार रकम विनियोजन गरेको छ। जसबाट स्वास्थ्य क्षेत्रका सूचकहरूमा उल्लेख्य सुधार हुने विश्वास लिएको छ।

ख. आयुर्वेद तर्फ:

१. विद्यालय लक्षित आयुर्वेद, स्वस्थ आहार विहार, जीवनशैली र स्वच्छताको जागरण सम्बन्धी अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ,
२. आयुर्वेद सेवाकमा नागरिकको पहुँच विस्तारका लागि गाँउघर क्लिनिक सेवालाई थप प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गरिनेछ,
३. मातृशिशु सुरक्षाको लागि महिला स्वयंसेविकालाई सेवासँग सम्बन्धित तालिमहरू संचालन गरिने छ,
४. मानिसको मृत्युको प्रमुख कारणको रूपमा रहेका नसर्ने रोगहरूको असर न्यूनिकरणको लागि स्वस्थ जीवनशैली तथा योग ध्यानसँग सम्बन्धित सेवासहितको नागरिक आरोग्य कार्यक्रम संचालन गरिनेछ,
५. स्वस्थ, सुरक्षित, वातावरणमैत्री भान्सा सुनिश्चित गर्न गृहिणीहरूका लागि भान्सा सुधार कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ,
६. आयुर्वेद सेवा तर्फका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न रु. १५ लाख विनियोजन गरेको छ।

ग. शिक्षा, युवा तथा खेलकुदः

➤ शिक्षा:-

१. शैक्षिक गुणस्तर सुधारका लागि माध्यमिक शिक्षामा आवश्यक भौतिक तथा शैक्षिक पूर्वाधार विकास गर्ने कार्यलाई प्रभावकारी ढंगले सञ्चालन गर्दै भौतिक पूर्वाधारलाई विपद् उत्थानशील बनाई विपद्को अवस्थामा समेत शिक्षण सिकाइको अवस्थालाई निरन्तरता हुने व्यवस्था मिलाइनेछ,
२. माध्यमिक शिक्षालाई प्रविधिसँग आवद्ध गर्दै पहुँचयोग्य, गुणस्तरीय, सर्वसुलभ र समयसापेक्ष बनाउन निर्मित शिक्षा योजनालाई कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ,
३. सामुदायिक विद्यालयप्रति सरोकारवालाको अपनत्व बढाउन “मेरो विद्यालय मेरो दायित्व” अभियान सञ्चालन गरिनेछ,
४. विद्यालयमा शिक्षक विद्यार्थीको अनुपातलाई सन्तुलित बनाउन स्वयमसेवक शिक्षकलाई निरन्तरता दिनुका साथै शिक्षक दरबन्दी समायोजन तथा सरुवा प्रणालिलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ,
५. उच्च शिक्षा अध्ययन गर्ने जेहेन्दार विद्यार्थी एवं आर्थिक विपन्नताको कारण शैक्षिक अवसरबाट वञ्चित बालवालिकालाई विद्यालय शिक्षाको पहुँच सुनिश्चितता गर्न छात्रवृत्ती कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ,
६. विद्यालयको नियमित अनुगमन गर्ने र सो को प्रतिवेदन माषिक रुपमा शिक्षा समिति तथा कार्यपालिका बैठकमा पेश गरी पृष्ठपोषण गर्ने तथा सोको सार्वजनिकीकरण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ,
७. गाउँपालिका अन्तर्गतका प्रत्येक विद्यालयलाई हरित वातावरणयुक्त तुल्याउन एक विद्यालय एक बाल बगैँचा निर्माण तथा विद्यालय परिसरमा वृक्षारोपण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ,
८. धार्मिक विद्यालयबाट हुने शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापलाई मूलधारका विद्यालयसँग आवद्ध गर्ने मौलवी कक्षालाई थप स्तरीय एवं व्यवस्थित बनाउँदै लगिनेछ,
९. सिकाइको जगको रुपमा रहेको बालविकास कक्षालाई थप प्रभावकारी र परीणाममुखी बनाउन बालविकास शिक्षकहरूलाई प्रोत्साहित गरी थप समय सेवा गर्न उत्प्रेरीत गर्न गाउँपालिकाले आवश्यक बजेट व्यवस्था गरिनेछ,
१०. शिक्षकको पेशागत दक्षता अभिवृद्धि गर्नका लागि सिकाइ आदान प्रदान तथा मागमा आधारित क्षमता विकास तालिम सञ्चालनको व्यवस्था मिलाइनेछ,
११. शिक्षा क्षेत्रमा गुणात्मक सुधारका लागि शसर्त अनुदानका अतिरिक्त रु. ३ करोड ४७ लाख विनियोजन गरेको छु,

➤ युवा तथा खेलकुद:-

१. खेलकुद क्षेत्रलाई विद्यालय स्तरबाटै व्यवस्थित र योजनावद्ध ढंगले विकास गर्न गठित गाउँपालिका स्तरीय खेलकुद विकास समितिलाई सक्रिय बनाइनेछ,
२. सामुदायिक विद्यालयहरूमा खेलमैदानको निर्माण तथा न्युनतम आवश्यक खेलकुद सामग्रीको व्यवस्थापन मार्फत विद्यालयलाई खेलकुदमैत्री बनाइनेछ,
३. “स्वास्थ्यका लागि खेलकुद राष्ट्रका लागि खेलकुद” भन्ने नारा आत्मसाथ गर्दै विद्यालय तहबाटै विभिन्न विधाको खेलकुद अभ्यास सञ्चालन गर्दै व्यवसायिक खेलाडी उत्पादनका लागि अन्तरविद्यालय स्तरीय खेलकुद तथा गाउँपालिका स्तरीय अध्यक्ष कप प्रतियोगितालाई थप व्यवस्थित रुपमा सञ्चालन गरिनेछ,
४. आम युवामा बढ्दै गएको नकरात्म सोच र निरासालाई चिर्न युवालाई स्काउटसँग आवद्ध गर्दै सकारात्मक सोच र सुनौलो भविष्यको भावना जागृत गराउन करियर काउन्सिलिङ्ग, नैतिक एवं नागरिक शिक्षा तथा योग ध्यान सम्बन्धी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ,
५. यूवाहरूको मागमा आधारित खेलकुद कार्यक्रम सञ्चालनका लागि बजेटको अभाव हुन दिइने छैन । खेलकुद विकासका लागी रु. ३३ लाख ५० हजार विनियोजन गरेको छु ।

घ. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरण:-

१. बालविवाह तथा बालश्रममुक्त गाउँपालिका निर्माणका लागि अभियान संचालन गर्दै पूर्व घोषित अवधि भित्र वालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त गाउँपालिका घोषणा गर्ने कार्यलाई सार्थक तुल्याउन योजनावद्ध कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ,
२. महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यक, सीमान्तकृत तथा लोपोन्मुख समुदाय, बालबालिकाहरूको हकको संरक्षणका लागि निर्मित नीति, कानूनको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नुका साथै आवश्यकता अनुसार थप योजना तथा कानूनको निर्माण तथा कार्यान्वयन गरिनेछ,
३. आमा समूह, महिला समूह, एकल महिला, बाल क्लब, किशोर किशोरी, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता तथा लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक समुदाय लगायतको सवलिकरण एवं सशक्तिकरणका लागि योजना निर्माण तथा कार्यान्वयनका लागि अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गर्दै लगिनेछ,
४. सामाजिक सुरक्षाको दायरामा पर्ने अपाङ्गता भएका व्यक्ति, ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई परिचय-पत्र प्रदान गरी सो को अभिलेखिकरण एवं अद्यावधिकरण गर्नुका साथै खण्डिकृत तथ्यांक निर्माण गरी सोहि आधारमा सहायता सामाग्री वितरण गरिनेछ,
५. लैङ्गिक तथा घरेलु हिंसा, मानव बेचबिखन, जातीय छुवाछूत, यौन उत्पीडन, दुर्व्यवहार, शोषण, बाल दुर्व्यवहार जस्ता निकृष्ट अमानवीय क्रियाकलापलाई निरुत्साहित गर्न शुन्य सहनासिलताको नीति लिई यस्ता कार्यमा संलग्नलाई कानूनको कठघरामा पुर्‍याउन स्थानीय प्रहरीसँगको साझेदारीमा सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ,
६. “छोरी र छोरी दुबै बराबरी” भन्ने नारालाई व्यवहारमा लागु गर्न विगत वर्षदेखि सञ्चालनमा रहेको “छोरी पढाउँ छोरी बचाउँ” अभियानलाई थप प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्न रु. १२ लाख रकम विनियोजन गरेको छु,
७. यस क्षेत्रका समग्र कार्यक्रम सञ्चालनका लागि रु. ५० लाख विनियोजन गरेको छु।

ड. खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता:-

१. संघीय र प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा हरेक नागरिकलाई स्वच्छ पिउने पानीको उपलब्धतालाई क्रमसः सुनिश्चित गर्न “एक घर एक धारा” कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ,
२. एक घर एक शौचालयको प्रवन्ध गर्दै निर्मित शौचालय प्रयोगको सुनिश्चितता गर्न सचेत परिवार परिचयपत्र वितरण कार्यलाई थप प्रभावकारी रूपमा संचालन गरिनेछ,
३. “स्वच्छ विजयनगरः सभ्य विजयनगर” निर्माणका लागि सरसफाई तथा स्वच्छता सम्बन्धी अभियानलाई थप प्रभावकारी एवं व्यवस्थित बनाउँदै लगिनेछ, यी कार्यक्रम संचालन गर्न रु. ८ लाख विनियोजन गरेको छु।

च. बहुक्षेत्रिय पोषण कार्यक्रम तर्फः

१. सुनौलो १००० दिनका आमाहरूलाई लक्षित गरी पोषण शिक्षा तथा प्रोत्साहन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ,
२. संघीय सशर्त अनुदान कार्यक्रम अन्य साझेदार संस्थासँगको सहकार्यमा सुत्केरी तथा बाल पोषणको अवस्थामा उल्लेख्य सुधारका लागि विशेष कार्यक्रम सञ्चालनका लागि संघीय सशर्त अनुदानका अतिरिक्त रु. ५ लाख विनियोजन गरेको छु।

छ. लघुउद्यम विकास:-

१. उद्यमी बन्न चाहाने नागरिकलाई आवश्यक सीप, प्रविधि र अनुदान हस्तान्तरण मार्फत उद्यमशिलता प्रवर्द्धन गर्न संघीय सशर्त अनुदान कार्यक्रमसँग आवश्यक साझेदारी गरिनेछ,
२. युवा लक्षित मागमा आधारित सीप विकासका तालिमहरू सञ्चालन गरी स्वरोजगार बन्न उत्प्रेरित गरिनेछ।

ज. रोजगार सेवाकेन्द्रः

१. बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई न्यूनतम १०० दिनको श्रममूलक रोजगारीको सुनिश्चितताका लागि आयोजनाहरू सञ्चालन गर्न सम्बन्धित वडा र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमबिच साझेदारी गर्ने नीति लिइनेछ,
२. रोजगार सेवाकेन्द्रलाई थप व्यवस्थित गरी श्रम बैंकको रूपमा विकास गर्दै लगिनेछ,

३. वैदेशिक रोजगारीलाई सुरक्षित, मर्यादित र व्यवस्थित गर्न आवश्यक सहजिकरण गर्न निर्मित आप्रवासी पार्श्वचित्र (Migration Profile) मा आधारित भई थप कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ,
४. वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका युवाहरूसँग रहेको ज्ञान सीपहरूको पहिचान गरी सोको प्रयोगबाट स्वरोजगार बनाउन आवश्यक वातावरण निर्माण गर्ने नीति लिइनेछ,
५. उल्लिखित कार्यक्रम सञ्चालनका लागि संघीय शसर्त अनुदानका अतिरिक्त रु. १० लाख २४ हजार रकम विनियोजन गरेको छ ।

३. संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन:-

- क. गाउँपालिका र अन्तर्गतका कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरूमा सेवाग्राही प्रति उत्तरदायी भई सदाचार र आत्माअनुशासन कायम गरी सरल, सहज एवं शीघ्र रुपमा मुस्कान सहितको सेवा प्रवाह गर्ने वातावरण मिलाइनेछ,
- ख. कानूनको शासन, उच्च अनुशासन र कुशल प्रशासन मार्फत सुशासन कायम गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ,
- ग. गाउँपालिकाबाट सम्पादन हुने सेवा प्रवाहलाई चुस्त दुरुस्त एवं समय सापेक्ष बनाउन सूचना प्रविधिमा आधारित बनाइनेछ,
- घ. गाउँपालिकाबाट उत्कृष्ट कार्य गर्ने कर्मचारी, शिक्षक, स्वास्थ्यकर्मी, उपभोक्ता समिति, निर्माण व्यवसायी, करदाता, सञ्चारकर्मी, कृषक, टोल विकास संस्था र नमुना उद्यमी लगायतलाई गाउँसभाको अवसर पारेर सम्मान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ,
- ङ. नागरिकहरूको सूचनाको हकलाई सुनिश्चित गर्न गाउँपालिकाबाट प्रवाह हुने सेवा तथा सम्पादन भए गरेका क्रियाकलापहरूलाई गाउँपालिकाको Web Site तथा आधिकारिक Facebook पेजबाट नियमित रुपमा अध्यावधिक गर्ने कार्यलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ,
- च. व्यक्तिगत घटना दर्ता, सामाजिक सुरक्षा भत्ता, नक्सा पास, राजस्व प्रशासन जस्ता जनतासँग प्रत्यक्ष सरोकार राख्ने विषय र क्षेत्रको विद्युतीय प्रणालीमार्फत् शीघ्र सेवा प्रवाहको व्यवस्था मिलाउँदै लगिनेछ,
- छ. नियमित रुपमा सार्वजनिक सुनुवाई गर्ने र सुनुवाईका बखत सेवाग्राही तथा अन्य सरोकारवाला पक्षबाट प्राप्त हुने गुनासोहरूको शिघ्र फछ्यौट गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ,
- ज. कर्मचारीहरूको समय पालना र अनुशासन कायम गर्न कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन प्रणाली लागु गरिनेछ,
- झ. संस्थागत विकास सेवा प्रवाहका लागि प्रशासनिक खर्च र कार्यालय संचालन खर्चमा अभाव हुन नदिन आवश्यक रकम विनियोजन गरेको छ ।

४. योजना तथा पूर्वाधार विकास:-

- क. साना टुक्रे योजनामा रकम छर्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गरी तुलनात्मक लाभका योजनामा बजेट विनियोजन गर्दै गुणात्मक उपलब्धिमा विशेष जोड दिदै दिगो र वातावरणमैत्री बनाउन सो को डिजाइन इष्टिमेटमा नै यी पक्षलाई समेट्ने नीति लीइनेछ,
- ख. गाउँपालिकाभित्र सञ्चालन हुने योजनाहरूलाई तोकिए बमोजिमको समय, परिमाण र गुणस्तरमा सम्पन्न गर्न उपभोक्ता समिति, टोल विकास संस्था र संलग्न कर्मचारीहरूलाई आवश्यक तालिमको व्यवस्था मिलाइनेछ,
- ग. घर नक्सा पासको व्यवस्थालाई थप व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ । नक्सा पास नगरी बनाएका घरहरूलाई प्रक्रिया पुर्‍याई अभिलेखिकरण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ,
- घ. गाउँपालिकाभित्र निर्माण हुने संरचनालाई अपाङ्गमैत्री, वालमैत्री एवं महिलामैत्री बनाउने कार्यलाई क्रमशः अनिवार्य गर्दै लगिनेछ,
- ङ. निर्माण कार्य सम्पन्न भईसकेका पूर्वाधारको मर्मत संभार कार्यलाई नियमित गर्न मर्मत संभार कोषको स्थापना गरिनेछ,
- च. गाउँपालिका भित्र सञ्चालन हुने सम्पूर्ण योजनाहरूको गुणस्तर परीक्षण कार्यलाई सहज, सरल एवं अनिवार्य गर्न गाउँपालिकामै प्रचलित मापदण्डको प्रयोगशाला स्थापना गर्न रु. २० लाख रकम विनियोजन गरेको छ ।
- छ. संघीय तथा प्रदेश सरकार र अन्य साझेदार संस्थासंग भएको समझदारी बमोजिम साझेदारी गर्नुपर्ने रकमको अभाव हुन नदिन रु. ७ करोड ७५ लाख विनियोजन गरेको छ ।

५. न्यायिक:

- क. न्यायिक समितिमा प्राप्त उजुरीको प्राथमिकताको आधारमा निरूपणको व्यवस्था मिलाउनुका साथै किनारा लागेका उजुरी फाइलहरूको चुस्त अभिलेख व्यवस्थापन गरिनेछ,
- ख. न्यायिक निरूपणको शिलसिलामा अनुशासित एवं मर्यादित रुपमा बिवादका पक्ष एवं समितिका सदस्यहरूबिच सरल एवं सहज सम्वाद, साक्षी बकपत्र लगायतका कार्य गर्न न्यायिक समिति इजलासको व्यवस्था गरिनेछ,
- ग. अधिकाधिक मात्रामा मेलमिलाप पद्धतिको माध्यमबाट बिवादको निरूपण गर्न मेलमिलापलाई प्रोत्साहित गर्ने श्रव्य-दृश्य सामाग्रीहरूको उपलब्धता सहितको एक गाउँपालिका स्तरीय मेलमिलाप कक्षको स्थापना गरिनेछ,
- घ. मेलमिलाप कार्यलाई थप प्रतिफलमुखि तुल्याउन गाउँपालिकामा सूचिकृत मेलमिलापकर्ताको पुनर्ताजकी तथा योग्यता पुगेका इच्छुक व्यक्तिलाई मेलमिलाप सम्बन्धी आधारभूत तालिमको व्यवस्था मिलाइनेछ,
- ङ. न्यायिक समिति व्यवस्थापन तर्फ रु. ५ लाख विनियोजन गरेको छ ।

६. वन, वातावरण, विपद् व्यवस्थापन तथा जलवायु अनुकूलन क्षेत्र:-

- क. गाउँपालिकामा रहेका मुख्य चोक तथा सडकहरूको सौन्दर्यीकरण गरिनेछ । स्थानीय वन व्यवस्थापन समिति र नागरीकसँगको सहकार्यमा सडक छेउँछाउ र खाली सार्वजनिक क्षेत्रहरूमा वृक्षरोपण अभियान सञ्चालन मार्फत् “स्वच्छ, सफा र हराभरा विजयनगर” निर्माण अभियान सञ्चालन गरिनेछ,
- ख. जलवायु उत्थानशील, समावेशी, जवाफदेही तथा दिगो स्थानीय पूर्वाधार निर्माणका लागि आवश्यक आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ,
- ग. नागरीक तथा संघ संस्थाका वार्षिक उत्सव एवं महोत्सव (जन्मोत्सव, विवाहोत्सव, स्थापना दिवस..) हरूमा वृक्षारोपण गर्न प्रोत्साहित गरि “एक व्यक्ति एक रुख” कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ,
- घ. प्राकृतिक तथा मानवीय कारणबाट हुनसक्ने सम्भावित विपद्को व्यवस्थापन गर्न तथा विपद्बाट प्रभावित नागरिकहरूलाई राहत तथा उद्धारका लागि स्थानीय सुरक्षा निकायसँग सहकार्य गरिनेछ,
- ङ. गाउँपालिका भित्र वातावरण संरक्षण, जलवायु परिवर्तन अनुकूलन र विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनमा प्रत्यक्ष योगदान पुग्ने आयोजनालाई पहिलो प्राथमिकता दिइनेछ,
- च. अग्नि नियन्त्रणका लागि छिमेकी स्थानीय तहसँगको सहकार्यबाट वारुणयन्त्रको उपलब्धताको सुनिश्चितताका लागि आवश्यक रकमको व्यवस्था मिलाइनेछ,
- छ. बाढी एवं नदी कटानका दृष्टिले जोखिमयुक्त क्षेत्रको पहिचान गरी आवश्यकता अनुसार तटबन्ध, रिटर्निङ्ग वाल निर्माणका साथै वृक्षारोपण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ,
- ज. गाउँपालिका भित्र स्थानीय जलवायु अनुकूलन (LoCAL) कार्यक्रम सञ्चालन गर्न उपयुक्त योजना तथा कार्यक्रम छनौट गरी कार्यान्वयन गरिने छ,
- झ. उल्लेखित नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि शसर्त अनुदानका अतिरिक्त रु. ३० लाख विनियोजन गरेको छु ।

७. राजश्व प्रशासन:-

- क. सबै किसिमका आर्थिक क्रियाकलापलाई करको दायरामा ल्याई राजश्वको आकार फराकिलो बनाउनुका साथै आर्थिक विकासलाई प्रत्यक्ष सहयोग पुग्ने गरी कर प्रणालिलाई सुदृढ, सवल एवं सक्षम बनाइनेछ,
- ख. उपभोक्ता समितिमा बस्ने पदाधिकारीहरूको लागि योजना सम्झौता गर्नु अघि गाउँपालिकामा तिर्नुपर्ने कर, वक्यौता तथा बेरुजु भए सम्झौता पूर्व सो को दाखिला अनिवार्य गरिनेछ,
- ग. गाउँपालिकाभित्र दर्ता भई वा नभई सञ्चालित उद्योग व्यवसाय, क्लिनिक एवं अन्य व्यवसायहरूलाई गाउँपालिकामा अनिवार्य दर्ता तथा सूचिकरण विशेष अभियान सञ्चालन गरिनेछ,
- घ. उपभोक्ताको वस्तु तथा सेवामा सरल, सहज र तोकिएको मूल्य, परिमाण र गुणस्तर सहितको पहुँच सुनिश्चित गर्न बजार अनुगमन तथा करदाता शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

८. सामाजिक सुरक्षा तथा पञ्जिकरण:

- क. 'क' बर्गका अपाङ्गता भएका व्यक्ति र ९० वर्ष माथीका ज्येष्ठ नागरिक तथा विरामी भई अशक्त भएका लाभग्राहीहरूलाई घरदैलोमै सामाजिक सुरक्षा भत्ता पुर्‍याउनका लागि स्थानीय बैकसँग आवश्यक सहकार्य गरिनेछ,
- ख. सामाजिक सुरक्षा तथा पञ्जिकरणलाई थप प्रभावकारी बनाउन सामाजिक सुरक्षा तथा घटना दर्ता सुदृढीकरण अभियानलाई थप व्यवस्थित रुपमा सञ्चालन गरिनेछ,
- ग. सामाजिक सुरक्षा भत्तालाई पूर्ण रुपमा बायोमेट्रिक प्रणालिद्वारा नविकरण गर्ने तथा राष्ट्रिय परिचयपत्रसँग आवद्ध गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ,
- घ. वार्षिक रुपमा मनाईने घटना दर्ता सप्ताहलाई थप परिणामुखी तुल्याउन आम नागरिकको अर्थपूर्ण सहभागिता हुनेगरी सञ्चालन गरिनेछ,
- ङ. व्यक्तिगत घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा सुदृढीकरण सूचना प्रविधि अधिकृत, एम.आई.एस. अपरेटर र फिल्ड सहायक पदका कर्मचारीलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

आदरणीय अध्यक्ष महोदय, सभा सदस्यज्यूहरू,

संघीय संरचनामा स्थानीय तहलाई प्राप्त अधिकार र सीमाभित्र रहि तदनुरूपका कार्यहरू प्रभावकारी रुपमा सम्पादन गर्न आवश्यक कानूनी एवं संस्थागत पूर्वाधार निर्माण गर्दै नागरिकको आस्था र विश्वास सहितको घरदैलोको सरकारको रुपमा गाउँपालिकालाई स्थापित गर्ने उद्देश्य प्रस्तुत नीति, कार्यक्रम तथा बजेटले राखेको छ । संघीय तथा प्रादेशिक बजेट तथा कार्यक्रम, गाउँपालिकाको आवधिक योजना, अन्य क्षेत्रगत नीति तथा रणनीति समेतबाट निर्देशित हुँदै नागरिकको अपेक्षा, अधिकार र स्रोत साधनको सीमामा रही नीति, कार्यक्रम तथा बजेटलाई प्रभावकारी ढंगले कार्यान्वयनमा लगिनेछ ।

नीति, कार्यक्रम तथा बजेट तयारीका विभिन्न चरणमा राजनीतिक दल, नागरिक समाज, विभिन्न संघसंस्थाहरू एवं आमनागरिकको तर्फबाट प्राप्त राय सुझाव ग्रहण गरी तयार भएको नीति, कार्यक्रम तथा बजेट यस गरिमामय गाउँसभामा प्रस्तुत गरिएको छ । यसको सफल कार्यान्वयनका लागि सम्बद्ध सबै पक्षको सहयोग प्राप्त हुनेछ भन्ने विश्वास लिएको छु । समृद्ध विजयनगर निर्माणको यात्रामा नागरिकको सहभागिता, चासो र रचनात्मक सहयोगका लागि हार्दिक अपिल गर्दछु । धन्यवाद
///

लक्ष्मी कुमारी चौधरी

उपाध्यक्ष

मिति २०८२।०३।१० गते, मंगलबार